

טילוף פונקציונאלי בעתו

קרל ברגי - כנס ירושלים, הרצאה מוזמנת

Dairyland Hoof Care Institute, Inc. , ברבו, ויסקונסין, ארה"ב

קרל ברגי הנו מומחה עולמי לטילוף ולבריאות הטלף. הוא הובא על ידי החקלאית לכנס המדעי בירושלים ונתן מספר סדנאות בכל רחבי הארץ. להלן תקציר ההרצאה המרתקת שנשא בכנס ועיקרה - חשיבות גדולה לטילוף בעתו לרווחת הפרה ולרווחיות הרפתן

כי הן עמדו על רגליהן יותר זמן בשבועיים שלפני ההמלטה ויממה לאחריה, בהשוואה לפרות ללא לקויות טלף.

טילוף בעתו יביא ברכה

הממצאים המתוארים מעלה מצביעים כי טילוף יזום בעיתו יפחית ויצמצם הפסדים בגין צליעות. חיוני להטמיע מניעת צליעה יעילה שתאזן את הטלף, תשמר את צורתו ותבטיח תפקוד נאות ועמידות בתקופות עקה. מספר גדול של צליעות במשקים בארה"ב נובע משחיקת יתר של הטלף, ממשק חליבה אינטנסיבי, וטילוף יתר.

חיוני ביותר כי העוסקים במלאכת הטילוף יהיו בעלי הידע וההשכלה המתאימים, על מנת לאפשר להם לבצע טילוף פונקציונאלי וטילוף רפואי.

בעיית הצליעה

מניעת צליעה נמצאת במרכז העשייה ברפת החלב. צרכני החלב ומוצריו, מחייבים שינויים בממשק מתוך דאגה לרווחת בעל החיים, כאשר היצרנים נאבקים למקסם את רמת הייצור. שכיחות אירועי הצליעה גבוהה יותר בתאי רביצה לעומת בקר שבמרעה ובסככות פתוחות. אחוז הצליעה בפרות, בכל רגע נתון, ברפתות הגדולות בצפון ארה"ב עומד על 20%-25%. הצליעה פוגעת במשך זמן המנוחה, זמן האכילה והעלאת הגרה. לאורך תקופת גידול העגלות, בזמן שהפרות עוברות בין צורות ממשק שונות: חליבה, פרט המעבר, וגם במצבי קיצון של עומס חום, עדים אנו לשינויים בהתנהגות המנוחה. כתוצאה מכך, הסיכון לצליעה ולתחלואה אחרת הינה בלתי נמנעת. בפרות שבהן אובחנו לקויות ומחלות טלף באמצע התחלובה, נמצא

טילוף בעתו במחקן מתוכנן

2. זיהוי מכשולים וכשלים במדרכים ובחצרות ברפת
3. טיפול יומי בפרות צולעות
4. טיפול בעתו על בסיס שבועי/ חודשי בעגלות ובפרות
5. הזמנה לביקורת חוזרת של פרות צולעות שטופלו
6. הקלדה מדויקת של לקויות ומחלות טלף לתכנת ניהול העדר
7. זיהוי ושיפוט חוזר של הצלחת הטיפול בפרות הדורשות טיפולים מרובים

הטיפול המניעתי בעתו מוריד את שיעור הצליעות ומעלה את הרווחים. יש להקפיד על לוח זמנים נוקשה על מנת לוודא כי כל הפרות יטולפו - שמונה עד שלושה שבועות לפני המלטה

טילוף עגלות

אירועי הצליעה בעגלות תחלופה שטולפו, שמונה עד שלושה שבועות טרם המלטתן הראשונה, צומצמו. טילוף מניעתי לפני המלטה ראשונה הניב רמת ייצור גבוהה יותר בתחלובה ראשונה ובריאות טלף ורגל טובה יותר בתחלובות העוקבות.

במשקים אחדים טילוף העגלות טרם ההמלטה הראשונה הביא לדחייה בהופעת צליעה ראשונה לתחלובה העוקבת, ולעתים אף לתחלובה השלישית.

הטיפול המניעתי בעתו מוריד את שיעור הצליעות ומעלה את הרווחים. יש להקפיד על לוח זמנים נוקשה על מנת לוודא כי כל הפרות יטולפו - שמונה עד שלושה שבועות לפני המלטה. הטיילוף הבא ייקבע בהתאם לצורת הממשק. מומלץ לבצע טילוף להערכת מצב הטלפיים באמצע התחלובה 80 עד 130 ימים לאחר ההמלטה, ולאחר מכן כל 120 ימים. פרות צולעות יש לצרף לרשימת הטיילוף השבועית או החודשית.

סיכום

העובדות מראות כי מעט מדי תשומת לב מוקדשת למניעת צליעות ברפת. טילוף מניעתי, יזום ובעתו, וכן מחויבות הצוות לנושא בריאות הטלף, הינם השקעה מתגמלת לפרה הבודדת ולמשק החלב. צמצום הצליעות משפר את כמות החלב, ההתעברות, הישרדות בעל החיים בעדר, ומבטא את פירות הטיפוח הגנטי ובכך משפר את רווחיות הרפת. ■

טילוף פעמיים בשנה כולל עגלות לפני המלטה

טילוף מניעתי לפני המלטה ראשונה הניב רמת ייצור גבוהה יותר בתחלובה ראשונה ובריאות טלף ורגל טובה יותר בתחלובות העוקבות

טילוף פונקציונאלי מתאים את אורך הטלף, מאזן ומייצב את הטלף, מתקן את זווית הטלף, אך משאיר די חומר קרני על מנת להגן על העור החי והרגיש מתחתיו. היעד להערכת איכות הטיילוף הינו החלמה מהירה של פרות צולעות שטולפו, לצד צמצום היארעות והימצאות הצליעות ברפת. הצלחת ממשק מניעת הצליעות במשק נמצאת באופן חלקי בידיו של המטלף. עליו להקדיש זמן באופן קבוע לשיפור יכולותיו, על מנת להשיג את התוצאות הרצויות.

יעד ממשק הטיילוף ברפת הינו "אפס סובלנות לצליעות" ועל מנת להשיג יעד זה נדרשים:

1. תכנית יזומה של מניעת צליעות ברפת